

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Challenges and opportunities for judicial protection of human rights against decisions of the United Nations Security Council

Hollenberg, S.J.

Publication date
2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hollenberg, S. J. (2013). *Challenges and opportunities for judicial protection of human rights against decisions of the United Nations Security Council*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samenvatting

Bedreigingen en kansen voor rechterlijke bescherming van mensenrechten tegen besluiten van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties

Het proefschrift richt zich op de vraag hoe nationale en internationale gerechten omgaan met zaken waarin de mensenrechten van individuen geraakt worden door de implementatie van besluiten van de VN Veiligheidsraad. De Veiligheidsraad kan bijvoorbeeld economische sancties instellen of individuen direct op een zwarte lijst plaatsen, de zogenoemde gerichte sancties. Lidstaten van de VN hebben een internationale verplichting om deze besluiten uit te voeren. Tevens gaan deze besluiten op grond van artikel 103 van het VN Handvest voor op eventuele afwijkende verplichtingen die staten zouden kunnen hebben op basis van andere internationale overeenkomsten. Hoe gaan rechtbanken in deze situatie om met het conflict dat kan ontstaan tussen een verplichting onder het VN Handvest en een verplichting onder een internationaal mensenrechtenverdrag? Geven zij voorrang aan de besluiten van de VN Veiligheidsraad of houden zij de rechterlijke bescherming van de mensenrechten in stand die de geraakte individuen normalerwijs zouden genieten in omstandigheden waarin geen sprake is van VN Veiligheidsraad resolutie?

Het onderzoek maakt een onderscheid tussen benaderingen van rechtbanken die resulteren in een bedreiging voor deze rechtelijke bescherming en benaderingen die daar juist een mogelijkheid toe bieden. Bedreigingen ontstaan doordat rechtbanken een beperking van hun rechtsmacht accepteren wanneer hen gevraagd wordt een oordeel te vellen over conflicten betreffende de implementatie van VN Veiligheidsraad resoluties. Daarnaast kunnen bedreigingen ook voortvloeien uit het besluit van rechters om de verplichtingen uit het VN Handvest te laten prevaleren boven die uit de internationale

mensenrechtenverdragen. In deze situaties leggen de rechters een direct verband tussen het besluit van de Veiligheidsraad en de implementatie van dat besluit in de nationale rechtsorde. Dat zorgt ervoor dat het conflict beslecht wordt in de sfeer van het internationaal recht. Als er dan geen enge of harmonieuze interpretatie mogelijk is, of als daar niet naar wordt gestreefd, dan kan het daaruit voortvloeiende conflict worden beheerst door artikel 103 van het VN Handvest.

Mogelijkheden voor rechtelijke bescherming ontstaan doordat rechtbanken een enge interpretatie hanteren van de verplichting die de Veiligheidsraad de staten heeft opgelegd, of doordat die verplichting in harmonie met andere verplichtingen van een staat voortvloeiend uit mensenrechtenverdragen wordt geïnterpreteerd. Een rechtbank kan dan tot de conclusie komen dat er geen conflict bestaat tussen beide internationale verplichtingen. Het oordeel kan dan zijn dat het niet de bedoeling van de Veiligheidsraad was om het desbetreffende individu te raken of dat de maatregelen genomen door de staat niet door de Veiligheidsraad waren bedoeld.

Een andere benadering die rechtbanken een mogelijkheid zou kunnen geven om mensenrechten te beschermen is de dualistische benadering. Bij deze benadering wordt de nationale implementatie zelfstandig gezien afzonderlijk van het achterliggende besluit van de Veiligheidsraad en worden alleen de nationale maatregelen beoordeeld. Een dergelijke dualistische benadering kan de geraakte individuen op een redelijk effectieve manier vrijwaren van de toepassing van de door de Veiligheidsraad ingestelde sancties. De nationale implementatie maatregelen tegen hen zouden ongeldig kunnen worden verklaard. Echter voor individuen die geraakt worden door de zogenoemde gerichte sancties van de Veiligheidsraad is een dergelijke annulering slechts deels effectief. Zij zouden dan wel verlost kunnen zijn van de nationale maatregelen maar zij blijven evengoed op de zwarte lijst van de Veiligheidsraad staan. Bovendien blijft op de VN lidstaten de verplichting rusten om de voorgeschreven maatregelen te nemen tegen de mensen op die lijst. Een ander zeer belangrijk nadeel van een

dualistische benadering is dat rechtbanken daarmee zouden kunnen aanzetten tot het op grotere schaal afwijzen van nationale implementaties van Veiligheidsraad besluiten. Daarmee zou de effectiviteit van dat orgaan kunnen worden ondermijnd.

Om deze gevaren het hoofd te bieden en om de effectiviteit van de dualistische benadering te vergroten betoogt het proefschrift dat rechtbanken de dialoog moeten zoeken met andere rechtbanken. Zij zullen eenduidig aan de Veiligheidsraad en de relevante nationale autoriteiten duidelijk moeten maken welke voorwaarden zij stellen aan het handelen van de Veiligheidsraad, wanneer dat handelen direct resulteert in een beperking van individuele mensenrechten. Zo zouden zij bijvoorbeeld eisen kunnen stellen aan de rechtsbescherming voor direct geraakte individuen bij de door de Veiligheidsraad ingestelde Ombudsman. Om tot een eensluidende boodschap te komen zullen rechtbanken de nationale implementaties van de besluiten van de Veiligheidsraad moeten beoordelen in het licht van mensenrechtelijke normen die voortkomen uit het internationaal recht of daarin een verwante bepaling vinden.

Deze benadering neemt met betrekking tot de gerichte sancties echter niet noodzakelijkerwijs het fundamentele probleem van het gebrek aan toegang tot de relevante geheime informatie die ten grondslag licht aan iemands plaatsing op de zwarte lijst. De personen tegen wie de maatregelen zijn gericht, noch de rechtbanken die worden gevraagd om deze zaken te beoordelen, noch zelfs de nationale autoriteiten van de landen die de sancties moeten implementeren, zijn op de hoogte van dergelijke informatie. Het onderzoek analyseert deze kwestie en stelt als oplossing voor om het vaststellen van de individuen die voor de sancties in aanmerking komen te decentraliseren. De benadeelde individuen zouden alvorens op een (definitieve) universele lijst geplaatst te worden voor de nationale rechtbanken een eerlijk proces moeten kunnen genieten.